

ΘΕΩΡΙΑ 1ης Δ.Ω. 29 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2025

Επιχειρηματολογία

Στην επιχειρηματολογία, ως διαδικασία ανάπτυξης μιας θέσης, ο στόχος είναι να πειστούν οι αναγνώστες/-τριες ή οι ακροατές/-τριες και να αποδεχθούν μια άποψη.

Τα κείμενα επιχειρηματολογίας διακρίνονται σε: δοκίμια (προβάλλεται μια άποψη και παρέχονται στοιχεία για τη στήριξή της), εκθέσεις, συζητήσεις/ αντιπαραθέσεις (θεώρηση ενός θέματος από πολλές απόψεις), ερμηνείες κ.ά.

Ανήκουν στον **κατευθυντικό λόγο**.

- Στα **περιγραφικά** και στα **αφηγηματικά** κείμενα παρουσιάζω πρόσωπα, πράγματα, γεγονότα και καταστάσεις (**αναφορικός λόγος**).
- Στα κείμενα που περιέχουν **οδηγίες** και **επιχειρήματα** προσπαθώ να οδηγήσω τον αναγνώστη σε μια ορισμένη ενέργεια ή συμπεριφορά (**κατευθυντικός λόγος**).

Η δομή της επιχειρηματολογίας

Η επιχειρηματολογία έχει λιγότερο ή περισσότερο τυπική δομή: ξεκινά από έναν ισχυρισμό/αποδεικτέα θέση, ακολουθούν επιχειρήματα και τεκμήρια που την υποστηρίζουν και καταλήγει σε ένα συμπέρασμα.

Η γλώσσα της επιχειρηματολογίας

• **Επιχειρηματολογικά κείμενα**: περιέχουν γλωσσικά στοιχεία με τα οποία ο ομιλητής-συντάκτης επιχειρεί να επηρεάσει τον αποδέκτη του κειμένου, με σκοπό την αλλαγή της άποψης και της στάσης του. Από τα πιο συνηθισμένα γλωσσικά στοιχεία που χρησιμοποιούνται είναι τα σχήματα λόγου (ρητορικές ερωτήσεις, επαναλήψεις, **ελλείψεις** κ.ά.), σύνδεσμοι και επιρρήματα που εξασφαλίζουν τη στενή σύνδεση των νοημάτων (και, αλλά, βέβαια, φυσικά, λοιπόν κ.ά.) και εκφράσεις που δηλώνουν το πιθανό (μπορεί, υποθέτω, κατά τη γνώμη μου κ.ά.) και το αναγκαίο (πρέπει, χρειάζεται κ.ά.).

Στα επιχειρηματολογικά κείμενα συναντάμε ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά:

- **Σαφήνεια** (κυριολεξία, αποφυγή της πολυσημίας, ακρίβεια στη χρήση του λεξιλογίου, ειδικοί όροι κ.λπ.)
- **Ονοματοποίηση** (ονοματικά σύνολα στη θέση ρηματικών, π.χ.: *επιδιώκουν να αναβαθμίσουν την παιδεία, για να καλλιεργήσουν αξίες* → *επιδιώκουν την αναβάθμιση της παιδείας για την καλλιέργεια αξιών*)

- **Παθητική σύνταξη**, π.χ.: Η ανάγνωση λογοτεχνικών έργων οξύνει την κριτική σκέψη των μαθητών
→ Η κριτική σκέψη των μαθητών οξύνεται από την ανάγνωση λογοτεχνικών βιβλίων
- **Διαρθρωτικές λέξεις/φράσεις που δηλώνουν σχέσεις χρόνου, αντίθεσης, αιτίου και αποτελέσματος, συμπεράσματος κ.λπ.**
- **Ρητορικά ερωτήματα**, π.χ.: Άραγε η οικογένεια δεν ευθύνεται για τη διαμόρφωση των νεαρών μελών της;
- **Αποφαντικές (δηλωτικές) προτάσεις**, π.χ.: Ασφαλώς η οικογένεια ευθύνεται για τη διαμόρφωση των νεαρών μελών της.
- **Επιστημική και δεοντική τροπικότητα**, π.χ.: **Σίγουρα** η άμβλυνση του φαινομένου της βίας μεταξύ εφήβων αποτελεί στόχο της εκπαιδευτικής διαδικασίας.
Αποτελεί **επιτακτική ανάγκη** η αντιμετώπιση του λειτουργικού αναλφαριθμητισμού
- **Πλούσια στίξη** (με ποικίλες λειτουργίες)

Επίκληση στο Ήθος

Επίκληση στην αυθεντία

Πολλές φορές ο πομπός, **για να ενισχύσει την αξιοπιστία ενός επιχειρήματος**, επικαλείται κάποια **αυθεντία**, η οποία συμμαρτίζεται τη συγκεκριμένη θέση, και συχνά παραθέτει ανάλογα αποσπάσματα. Ειδικά στον επιστημονικό λόγο η παράθεση τέτοιων αποσπασμάτων είναι αναμενόμενη και ως ένα βαθμό θεμιτή. **με τον τρόπο αυτό ο συγγραφέας δείχνει ότι κατέχει τη σχετική βιβλιογραφία και ότι βασίζεται σε αξιόπιστες πηγές ενισχύοντας την αξιοπιστία-του «ήθους» του πομπού.**

Μερικές φορές, όμως, γίνεται **κατάχρηση** της επίκλησης στην αυθεντία, για να καλύψει ο πομπός την έλλειψη επιχειρημάτων. Υπάρχει μάλιστα η περίπτωση να επικαλείται δημοφιλή πρόσωπα, τα οποία είναι βέβαια αυθεντίες στον τομέα τους, αλλά δεν είναι ειδικοί στο θέμα που πραγματεύεται ο πομπός.

